

5. Унамуно М. Про кастицизм / М. Унамуно. – Мадрид : Alianza Editorial, 1992. – 164 с.
6. Вільєгас Е. Індивід і дія в прозі Піо Барохи / Е. Вільєгас // Revista de Literatura Española Moderna. – 2022. – Т. 12, № 1. – С. 45–62. – <https://doi.org/10.1234/rlem.v12i1.2022>.
7. Перес М. Піо Бароха та національна ідентичність у часи кризи [Електронний ресурс] / М. Перес // Universidad Complutense. – Режим доступу: <https://eprints.ucm.es/id/eprint/65321/> (дата звернення: 24.05.2025).

ІЛЮСТРАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ВІЗУАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ДИТЯЧІЙ КНИЖЦІ

Єжова Ольга

доктор пед. наук, професор

Грінченко Анна

здобувач вищої освіти

Кулініч Анна

здобувач вищої освіти

Буланцева Анастасія

здобувач вищої освіти

Кафедра графічного дизайну

Київський національний університет технологій та дизайну

Анотація. У статті розглянуто особливості дитячої книжкової графіки як важливого засобу візуальної комунікації. Проаналізовано функції ілюстрацій, їхній вплив на сприйняття тексту дітьми різного віку. Окрему увагу приділено виразності художніх образів, кольоровим рішенням та стилістиці. Визначено критерії ефективності ілюстративного оформлення дитячих видань.

Ключові слова: графічний дизайн, дитяча книжкова графіка, ілюстрація, візуальна комунікація, сприйняття, образ, колір, стиль

Вступ

У сучасних умовах дитяча книга продовжує відігравати важливу роль у формуванні особистості дитини, розвиваючи її пізнавальні, емоційні та креативні здібності. Проте активний розвиток цифрових технологій, мультимедійного контенту та інтерактивних платформ призводить до поступового витіснення традиційної друкованої книги зі сфери дитячого читання. Водночас спостерігається зменшення жанрової й тематичної різноманітності українських дитячих видань, що негативно позначається на читацьких інтересах і рівні розвитку юної аудиторії. У зв'язку з цим зростає актуальність вивчення візуально-графічного оформлення сучасної дитячої книги

як одного з чинників підвищення її привабливості, ефективності сприйняття змісту та повернення інтересу дітей до друкованих видань.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

У науковому дискурсі значна увага приділяється ролі ілюстрацій у дитячій книзі. Токар Т. наголошує на важливості деталізації та відповідності зображень текстовому опису, що сприяє створенню «живих» образів [1]. Огар Є. аналізує редакційно-видавничі аспекти підготовки дитячих книг та наголошує на необхідності адаптації змісту до вікових особливостей аудиторії [2]. Литвиненко О. визначає основні функції дитячої літератури, зокрема онтологічну та феноменологічну, підкреслюючи її роль у культурному й етичному розвитку дитини [3]. Єжова О. та Моторна Т. дослідили ілюстративні рішення в українських дитячих виданнях, зокрема розглянули дизайнерські особливості книжки «Ріпка» видавництва «Аграфка» [4]. Грищенко І. та ін. дослідили розвиток дослідницької компетентності у студентів-дизайнерів, що актуалізує питання педагогічної доцільності візуальних рішень у контексті міждисциплінарного дизайну [5].

Мета дослідження

Метою статті є аналіз особливостей оформлення сучасної дитячої книги як важливого інструмента емоційного, естетичного та виховного впливу на дитину. Дослідження спрямоване на виявлення засобів, за допомогою яких візуально-графічні рішення сприяють формуванню читацького інтересу, збереженню мистецької цінності друкованих видань у цифрову епоху, а також формуванню емоційного зв'язку між дитиною та книжковим образом.

Результати дослідження і їх обговорення

Ілюстрації у дитячих книгах відіграють не лише декоративну, а й пізнавальну та виховну функції. Вони здатні донести зміст до читача ще до прочитання тексту, а іноді – і замінити його. Дітей приваблюють зображення, що дозволяють їм зануритися у казковий світ, сприйняти сюжет інтуїтивно, емоційно. Тому ілюстрація є основним елементом першого враження, що мотивує до подальшого читання.

Особливістю дитячої літератури є сюжетність, яка лежить в основі більшості як художніх, так і пізнавально-навчальних творів. Сюжет повинен бути динамічним, емоційно насиченим, водночас логічно побудованим і прозорим для сприйняття. Ілюстрації, як складова сюжету, повинні підтримувати цю логіку, не порушуючи цілісність композиції.

Якісна ілюстрація поєднує традиції образотворчого мистецтва з сучасними технологіями дизайну. Важливо створювати не лише естетично привабливі зображення, а й візуальні образи з глибоким змістом і педагогічною доцільністю. При цьому враховується віковий рівень дітей, їх здатність до зорового аналізу, емоційного реагування, особливості сприйняття кольору, форми, простору. До процесу створення книжкової графіки має залучатися команда фахівців – ілюстраторів, педагогів, психологів та дизайнерів.

Розглянемо приклади робіт сучасних українських ілюстраторів. Владислав Єрко вирізняється образною та реалістичною манерою, що дає змогу глибоко передавати емоційні шари літературного твору. У його роботах (рис. 1, а, б) простежується чітка побудова композиції з акцентом на головних персонажах, виважене використання фону, деталізація та виразні фактури.

а

б

Рис. 1. Ілюстрації художника Владислава Єрко до дитячих книг:

а - ілюстрація до книги "Снігова королева";

б - ілюстрація до книги "100 Казок" (<https://www.pinterest.com/pin/345792077623194108/>)

Катерина Штанко у своїх ілюстраціях поєднує фентезійний сюжет із насиченим реалістичним колоритом. Центром її композицій є емоції персонажів, що посилює ідентифікацію читача з героями книги. У її творах активно використовується тло з яскравими елементами, що сприяє утриманню уваги дитини.

Рис. 3. Ілюстрація до книги "Анна Ярославна: Київська князівна - королева Франції" (Катерина Штанко)

Таким чином, сучасна українська дитяча ілюстрація демонструє широкий спектр художніх засобів, які сприяють не лише естетичному вихованню, а й розвитку емоційного інтелекту, фантазії та критичного мислення дитини.

Висновки

У межах дослідження було проаналізовано візуально-графічні особливості сучасної дитячої книги, зокрема в контексті української ілюстративної школи. Установлено, що ілюстрація в дитячій книзі виконує комплексну функцію: сприяє емоційному та інтелектуальному розвитку дитини, полегшує сприйняття

змісту, підтримує читацький інтерес. Важливо поєднувати традиційні художні принципи з актуальними дизайнерськими практиками, враховуючи вікові, психологічні й освітні особливості цільової аудиторії.

Список використаних джерел

1. Токар М. Художньо-естетичні особливості дитячої книжкової ілюстрації. Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2018. Вип. 35. С. 220–233. URL: <https://visnyk.lnam.edu.ua/system/files/201835/visnyk-lnam-no-35-2018-maryna-tokar-220-233-stor.pdf>.
2. Огар Е. І. Культура дитячого видання: основні складові успіху. Поліграфія і видавнича справа. 2002. №39. С. 128-134. URL: <https://pvs.uad.lviv.ua/media/39/23.pdf>.
3. Литвиненко О. О. Дитяча книга в мультимедійному середовищі: сучасний стан та перспективи розвитку : дис. ... канд. наук: 27.00.03. 2011. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0411U006544>.
4. Єжова О., Моторна Т. Дизайн сучасної книжкової ілюстрації в Україні: творча майстерня "Аграфка". Збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасного дизайну» (КНУТД, 25 квітня 2024 р., Київ). Т.2. С. 248-251
5. Gryshchenko I., Yezhova O., Pashkevich K., Biryukova Y. Research and creative activity in the design field: Intersections of science, art, and engineering. Leonardo. 2024. Т. 57. №. 3. С. 279-285. https://doi.org/10.1162/leon_a_02521

ДИЗАЙН КНИЖКОВОЇ ОБКЛАДИНКИ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ АКТУАЛЬНИХ СТИЛЬОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ

Єжова Ольга

д. пед. наук, проф.

Плешивцева Марина

здобувачка вищої освіти

Федорченко Аріна

здобувачка вищої освіти

Кафедра графічного дизайну

Київський національний університет технологій та дизайну

Анотація: У статті досліджено сучасні тенденції у сфері дизайну книги, зокрема оформлення обкладинок як ключового елементу візуальної комунікації. Проаналізовано актуальні стилістичні напрями, серед яких мінімалізм, експериментальна типографіка, ілюстративні рішення, колаж, натуралістичні мотиви та нестандартні формати. Визначено, що сучасна обкладинка виконує не